

СТАНОВИЩЕ

относно конкурса за заемане на академичната
длъжност „професор” по професионално направление
2.1. Филология (Нова и съвременна арабска литература),
обявен от СУ „Св. Климент Охридски” и обнародван
в Държавен вестник, бр. 24 от 16.03.2018 г.

В конкурса за професор по нова и съвременна арабска литература се е явил един кандидат – доц. дфн Баян Айтмухаметовна Райханова от Катедрата по арабистика и семитология към Факултета по класически и нови филологии при СУ „Св. Климент Охридски”.

За колективите на Катедрата по арабистика и семитология и други изтоковедни катедри към ФКНФ кандидатката вече е позната над 30 години (в 1987 г. тя почва работа тук като старши асистент по арабски език, арабска литература и преподавател по казахски език като втори тюркски език – кандидатката е носител на езика). Тези уточнения са важни, тъй като те очертават градежа на основите, върху които един филолог надгражда своите професионални умения и таланти. А тези основи кандидатката получава в Ташкентския държавен университет (арабистика) и в Института по изтокознание към Академия на науките на СССР, Москва.

Имах удоволствието (използвам думата буквално, а не от куртоазия) да навляза в сферата на изследователските й похвати и възможности преди година, когато приех да бъда рецензент в нейната процедура за дфн. Това е вече време на житейска, но и на професионална зрелост и представената от нея монография „Съвременна арабска проза: от неокласическото към постмодерното” оправда напълно такава преценка. Освен това тази разработка създаде у мен точна и стабилна представа за високото качество

на нейния професионализъм. Така че сега движението на моите наблюдения и оценки ще бъде не толкова нагоре (в проследяване на качество), колкото в хоризонтални направления (количество).

Развитието на един филолог, обвързан със системата на академичното образование, е пряко свързано преди всичко с неговата преподавателска дейност. В това отношение кандидатката добросъвестно се движи по установената йерархичната стълбица (бакалавър, магистър, доктор, старши асистент, главен асистент, доцент, доктор на филологическите науки), като към основната си преподавателска дейност (арабски език, нова арабска литература, съвременна арабска литература, казахски език като втори тюркски език) добавя лекции в ИЧС, ЮЗУ, ВТУ, ШУ, НБУ – в България, а в чужбина – САЩ, Норвегия, Алжир. В чужбина има ангажименти с публични лекции (Мароко, Таджикистан, Сирия, Норвегия). Ангажира се и с ръководство и консултиране на докторски и магистърски тези.

Териториалната пъстрота на международните научни конференции, в които тя участва след хабилитацията за доцент (1995 г.- над 30 на брой), е съзвучна с тематичното разнообразие, в което кандидатката съумява да вплете и теми, свързани с България.

Привлича вниманието представената за конкурса монография „Явления на арабската и ислямската култура. Приложно четене”. Веднага трябва да поясня, че впечатления за това издание получавам от авторската справка, тъй като то фигурира на арабски език. Но идеята, още повече реализирана от специалист с вече натрупан опит, не може да не привлече вниманието на колеги, които имат нелеката задача да въвеждат своите слушатели в почти абсолютна „терра инкогнита”. Цитирам авторката: ”Основните положения и идеи са предварително апробирани в редица международни форуми и статии, отпечатани в реферирани и рецензираните периодични издания и тематични сборници”.

Учебникът, представен за конкурса, е „Казахска граматика”, изд. УИ „Св. Климент Охридски”, 2012 г., съдържащ 15 урока, приложение, учебни

речници. Всеки урок е структуриран според най-новите виждания в езиковото обучение – все пак този учебник е обобщение на опит от над 30 години на преподаване. Струва си да отбележа и това, че, според една рецензия на това пособие, то е първо подобно в Европа.

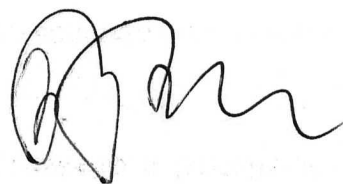
От специалист, който владее казахски, български, руски, арабски, английски и др. езици, е нормално да се очаква активна преводаческа дейност. Това е така – кандидатката цитира свои преводи преди всичко от арабски (в България тя се съобразява с нуждите на българските читатели и студенти), като предпочита художествения превод. Представената за конкурса книга „Съвременни сирийски разкази“, изд. УИ „Св. Климент Охридски“, 2006 г., фигурира като учебно помагало и със своя предговор и кратки бележки за всеки автор тя изпълнява тези свои функции, но реално това е всъщност едно от многото очаквани издания, които запълват бели петна в българската преводна литература и в българската култура. Българският език на превода е безупречен, а що се отнася до преводаческите умения на кандидатката – нека споменем, че тя е член на СПБ.

Статиите и рецензиите ѝ, публикувани на 4 континента, на различни източни и западни езици, се движат тематично и проблемно в рамките на основните ѝ интереси – нова и съвременна арабска литература. За това, доколко тя е убедителна и доколко основни са поставените проблеми говорят т.нар. цитирания и индексирания. Нека се ограничим в рамките на количеството – близо 70 такива случаи със същата особеност както при статиите – подчертана териториална и езикова широта.

На такава база е очаквано да установим признанието на кандидатката в международни структури – тя е член на Консултативния съвет на европейската асоциация по съвременна арабска литература, на Европейския съюз на арабистите и ислямоведите, на Международния съвет по арабски език.

Пропускам многобройни непроследими изяви в обществото и в културните сфери, където арабистката Б. Райханова е била полезна и необходима – мисля, че всеки от специалистите в дадена по-специфична област има опит в тези ситуации (аз лично съм била и бивам и досега многократен консултант по телефон).

След всичко казано дотук смятам, че има убедителни доказателства за професионалните, педагогическите и гражданските качества на кандидатката, които ми дават основание да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди на доц. д-р Баян Айтмухаметовна Райханова научното звание „професор”, предвидено в обявения от СУ „Св. Климент Охридски” конкурс (по професионално направление 2.1. Филология, нова и съвременна арабска литература). Мисля, че по този начин специалност арабистика в СУ и всички останали сфери в българската култура, където арабистичните познания и квалификация имат значение, ще получат стабилно и висококомпетентно попълнение.

5 юли 2018 г.

Член на журито: проф. д-р Бора Беливанова